

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Gentsestraat 67-73 (Izegem, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019J53
Oktober 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven, Clara Thys

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	15
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	15
1.4.1.1	Landschappelijke situering	16
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	20
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	21
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	22
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	23
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	23
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	31
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	32
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	35
1.5	Synthese	38
2	Bibliografie.....	40

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).....	13
Figuur 4: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	16
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	17
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 9: Hoogteverloop, NW-ZO	18
Figuur 10: Hoogteverloop, ZW-NO (Bron: Geopunt).....	19
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 16: Projectgebied bij benadering weergegeven op het Primitief Kadaster, 1830 (Bron: Geopunt).	33
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	33
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	36

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).....	37

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....15

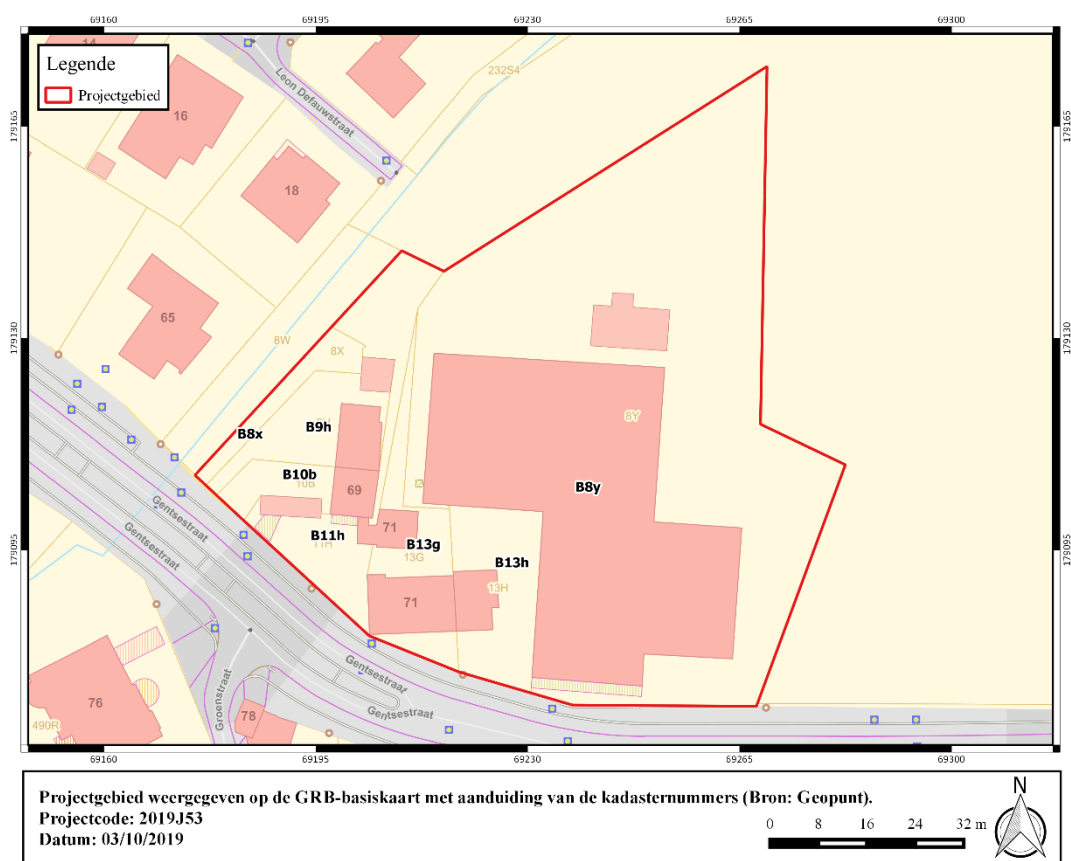
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

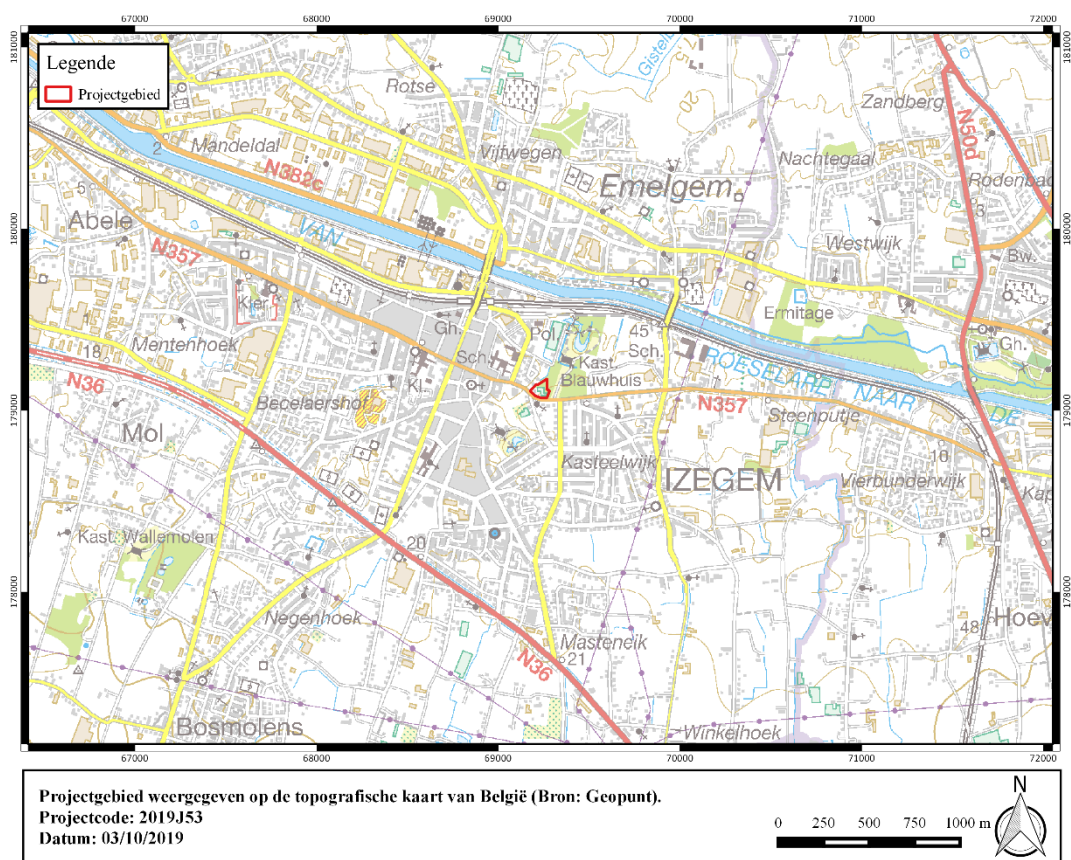
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Izegem
	Deelgemeente	/
	Postcode	8870
	Adres	Gentsestraat 67-73 8870 Izegem
	Toponiem	Gentsestraat 67-73
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 69147 Y _{min} = 179062 X _{max} = 69316 Y _{max} = 179180
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Izegem, Afdeling 3, Sectie B, 8x, 9h, 10b, 11h, 13g, 13h, 8y Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als woongebied, deels in een zone bestemd als parkgebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 6515 m² vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het plangebied is op heden bebouwd en verhard. Deze verharde structuren dienen eerst verwijderd te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het Programma van Maatregelen.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Izegem Gentsestraat 67-73 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Izegem, in de provincie West-Vlaanderen. Izegem is gelegen in het zuidoosten van West-Vlaanderen, in het centrum van de Mandelvallei. De stad maakt deel uit van de industriële Mandelas aan het kanaal Roeselare-Leie. De Mandel vormt in het noorden de grens met Emelgem en Kachtem; in het zuiden grenst Izegem aan de gemeenten Ledegem en Lendeledede. In het westen vormt de autosnelweg A 17 de grens met Roeselare.

Het plangebied grenst ten zuiden aan de Gentseweg. De noord- en oostzijde van het terrein grenzen aan het Blauwkasteel met omliggend park. Het neoclassicistische kasteel 'Blauwhuis' krijgt zijn huidige vorm in de jaren 1880, maar heeft een veel oudere geschiedenis - de eerste vermelding dateert uit 1544. Het kasteel gaat terug op een pachthoeve van het heerschap van Schiervelde.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 6515 m². Op heden is ca. 2322 m² van het terrein bebouwd. Bijkomend is ca. 660 m² van het plangebied verhard. Het overige deel van het terrein is in gebruik als groenzone met verspreide vegetatie in de vorm van boomgroei. De gebouwen in het westelijk deel van het plangebied hebben een residentiële functie, het omvangrijker gebouw in het oostelijk deel van het plangebied betreft een tuincentra. De gebouwen zijn op heden niet onderkelderd.

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een meerwoningenproject. De nieuwe woonunits zullen worden ondergebracht in twee nieuwe volumes, die een gecombineerde oppervlakte hebben van 845 m². In het kader van de geplande ontwikkeling wordt tevens een ondergrondse parkeergelegenheid gerealiseerd over een oppervlakte van 2489 m².

Als buitenaanleg wordt nieuwe verharding en groenzone voorzien. In het oostelijk deel van het plangebied wordt een wadi gerealiseerd over een oppervlakte van 132 m².

Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken en het hiermee gepaard gaande werfverkeer het potentieel archeologisch niveau over het volledige plangebied bedreigen.

Figuur 4: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

<i>Bron</i>	<i>Informatie</i>
Landschappelijke situering	Scheldebekken zonder getijden
Tertiair	Lid van Aalbeke (Formatie van Kortrijk)
Quartair	Type 3
Bodemtypes	Sbc(h), OB
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	16.5 – 18.2 m TAW
Hydrografie	Leiebekken, deelbekken Mandel

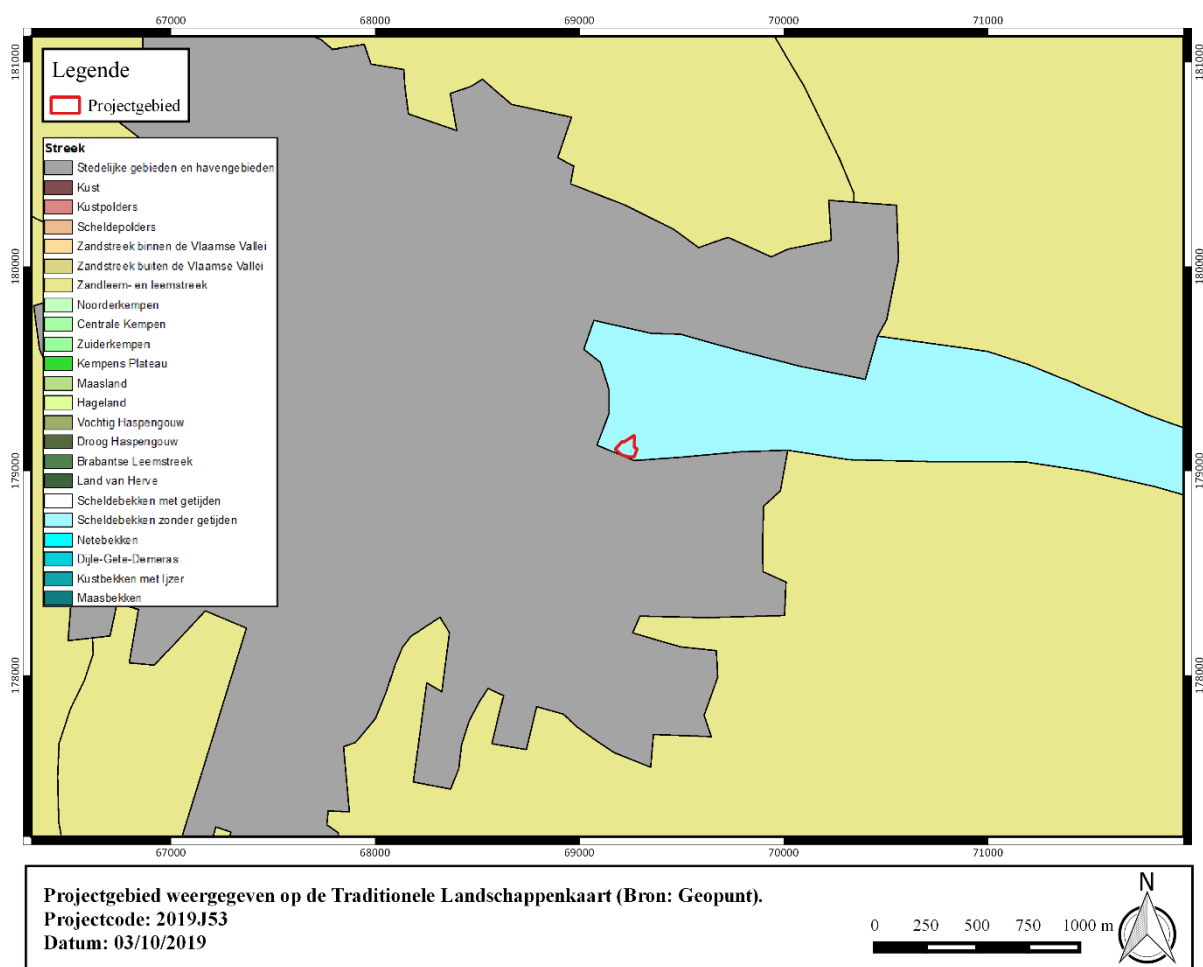
1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het plangebied is gelegen in het Scheldebekken zonder getijden.

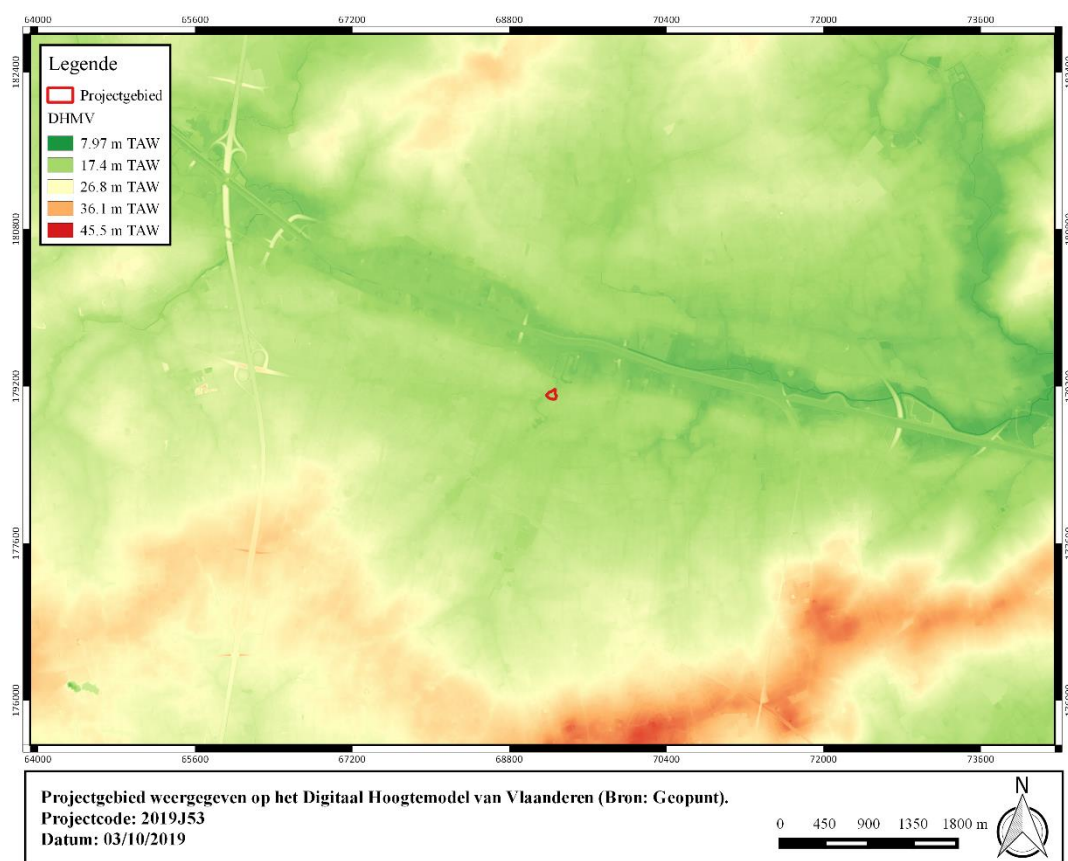
Het projectgebied situeert zich ter hoogte van de subseque Mandeelvallei. De Mandeelvallei vormt het overmaatse (500 à 700 m brede) subseque zijdal van het Leiedal tussen Oostrozebeke en Roeselare. Aan de voet van de zeer afgevlakte dalflanken kan men zandige laagterrasresten herkennen, gelegen op een hoogte van ca. 17 m TAW. Meer centraal ligt de iets lager gelegen, meer kleiige dalbodem van de holocene vallei. Die alluviale vlakte waarin de kleine rivier stroomt, ligt op +14 à +15 m, heeft een gemiddelde breedte van hoogstens 200 m en helt zeer langzaam naar het oosten. Ze vertegenwoordigt het deels opgevlude holocene dal dat zich in de zandige opvulling van het boven-pleistocene dal ingesneden had. De pleistocene vallei die dit dal onderligt is diep ingesneden in de Ieperiaanklei (klei van Kortrijk).

Precies ten westen van het plangebied stroomt het noord-zuid georiënteerd tracé van de Pastoriebeek en haar beekvallei. Ten zuiden van het plangebied situeert zich de Rug van Lendeledede die oostelijke uitlopers heeft naar het Hoogland van Hulste. Deze centrale heuvelrug vormt de waterscheidingslijn tussen het Leie- en Mandeelbekken. De afwatering in de omgeving van het plangebied gebeurt in essentie vanaf voornoemde Rug richting de Mandeel. Het projectgebied is gelegen op een hoogte van ca. 16.5-18.2 m TAW en loopt duidelijk af richting de beekvallei van de Pastoriebeek (noordwestelijke richting).

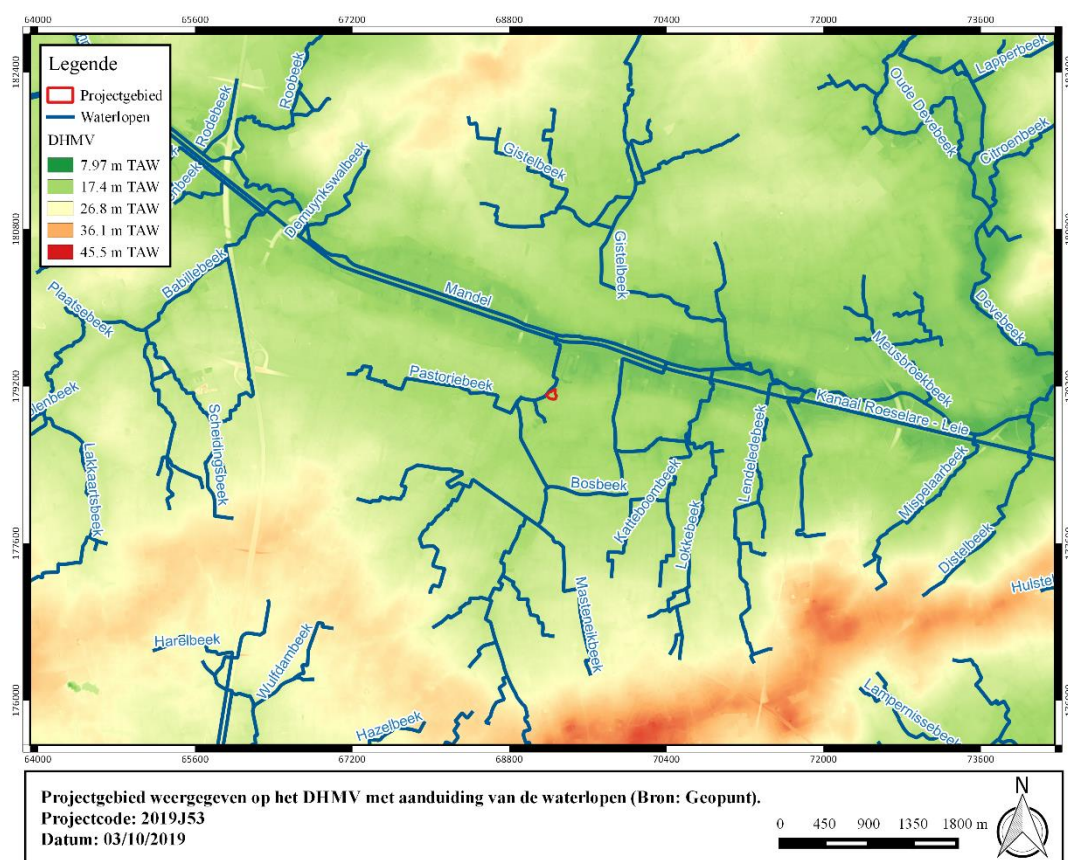
Hydrografisch is het plangebied gelegen binnen het Leiebekken, deelbekken Mandeel.

Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

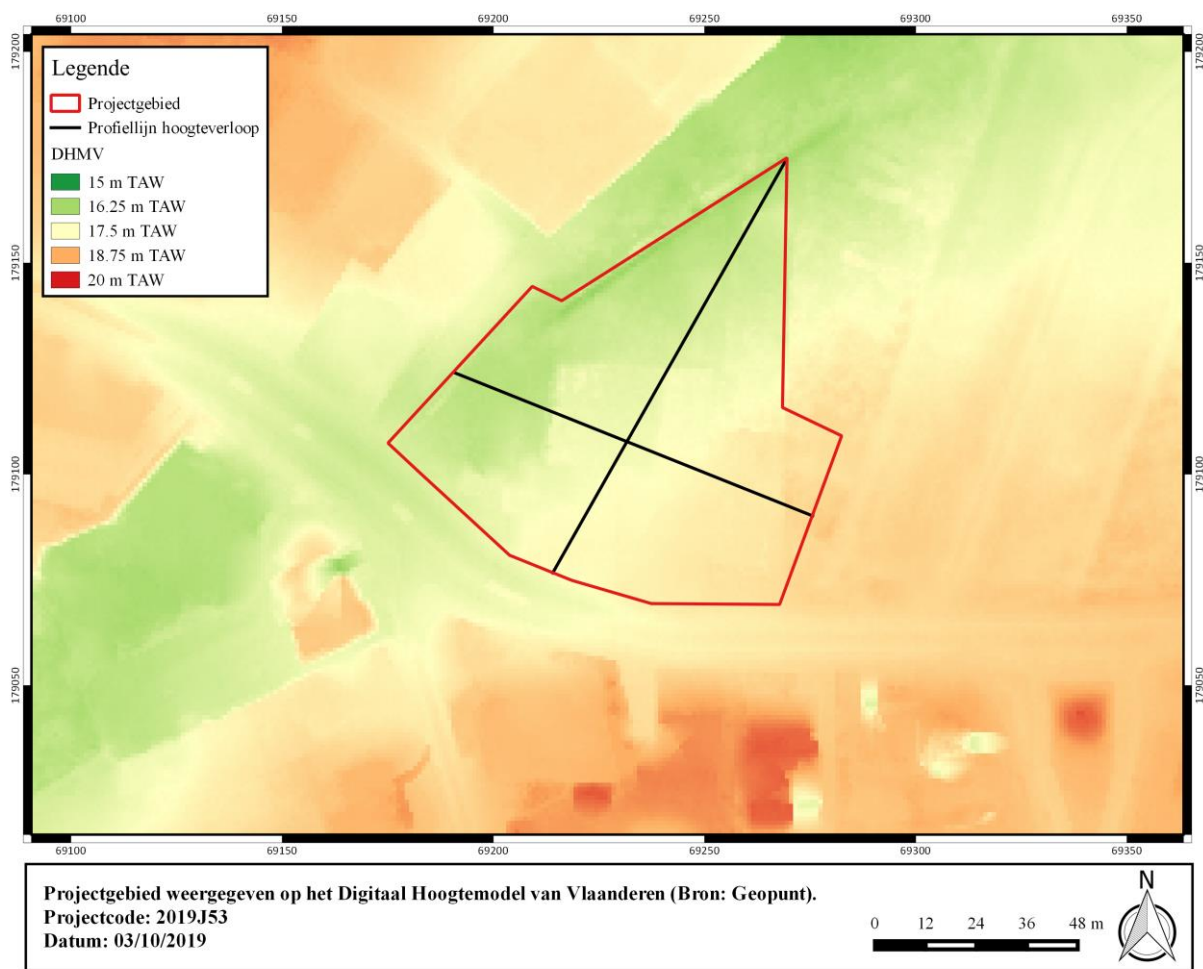

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

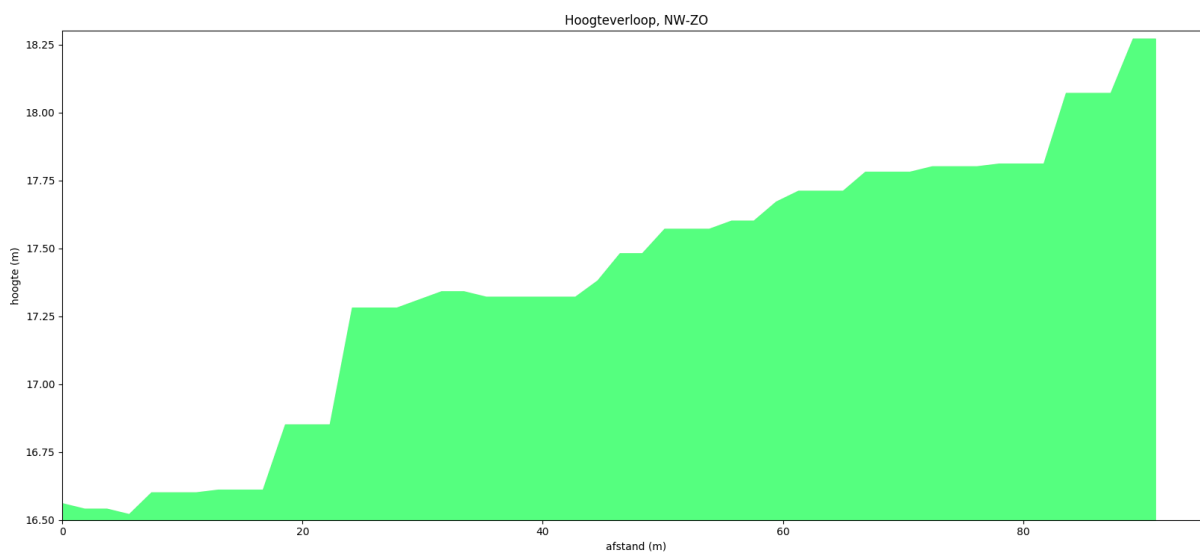

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

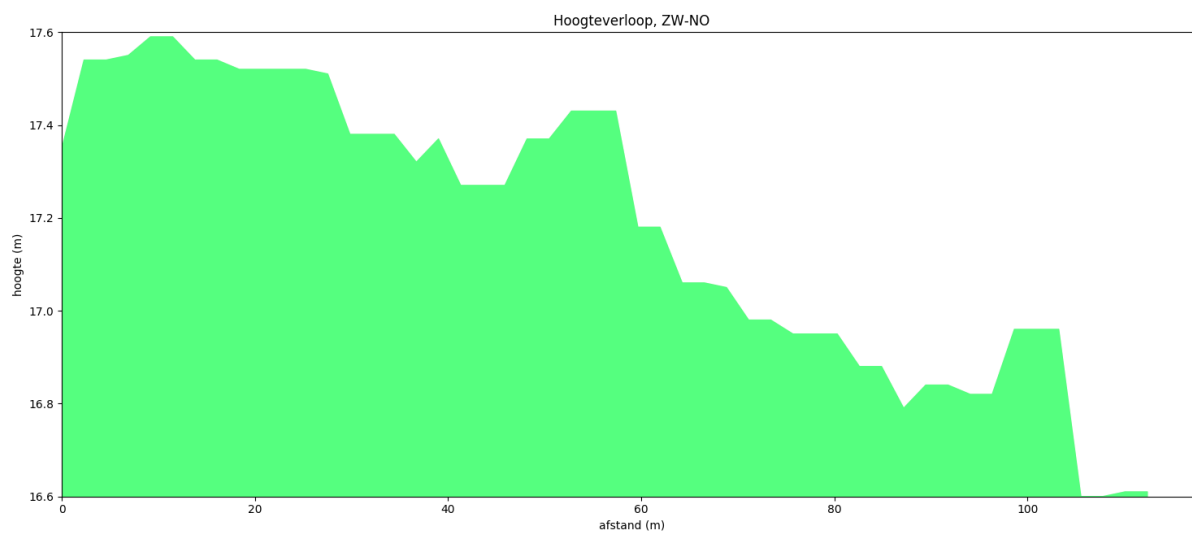

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Hoogteverloop, NW-ZO

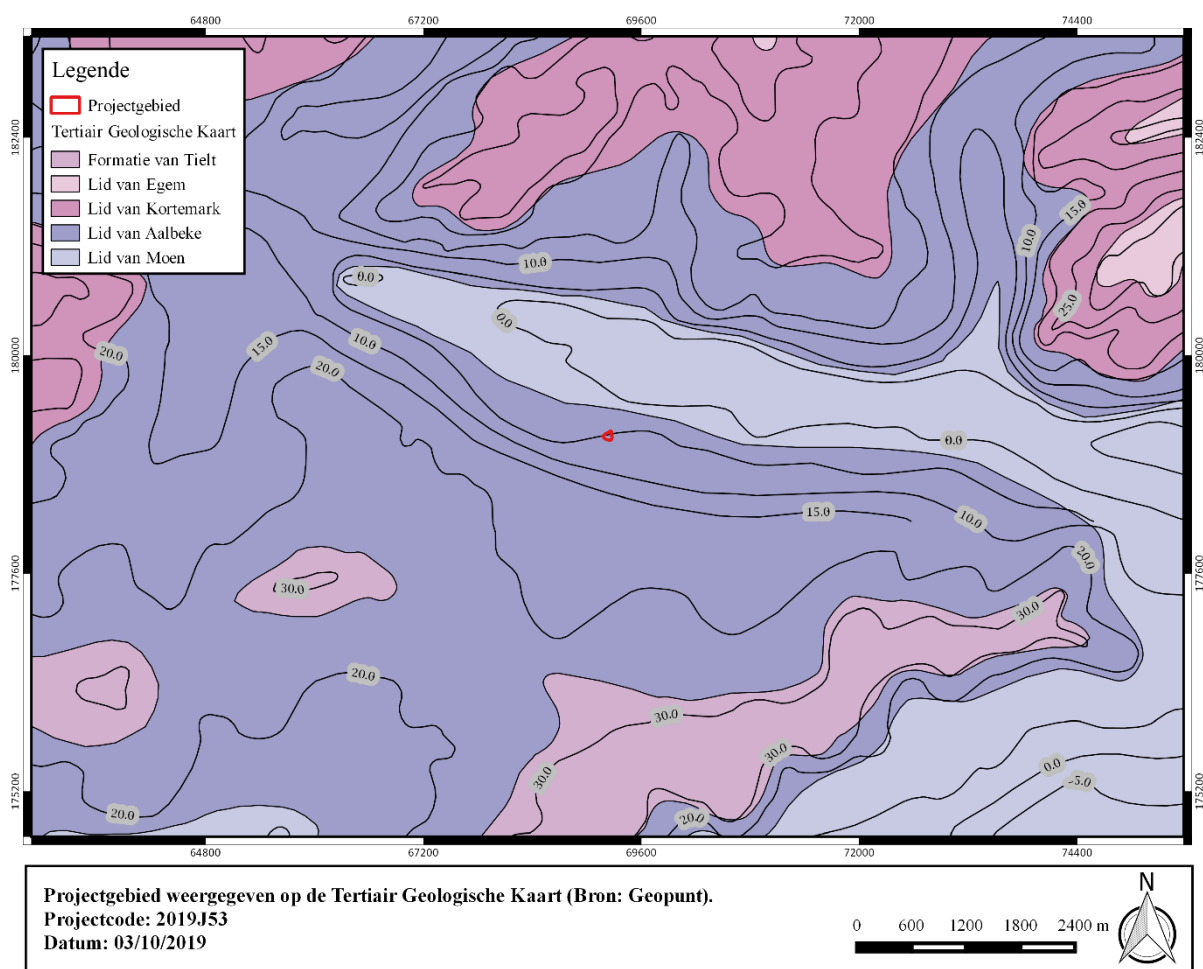

Figuur 10: Hoogteverloop, ZW-NO (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Aalbeke (Formatie van Kortrijk)**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

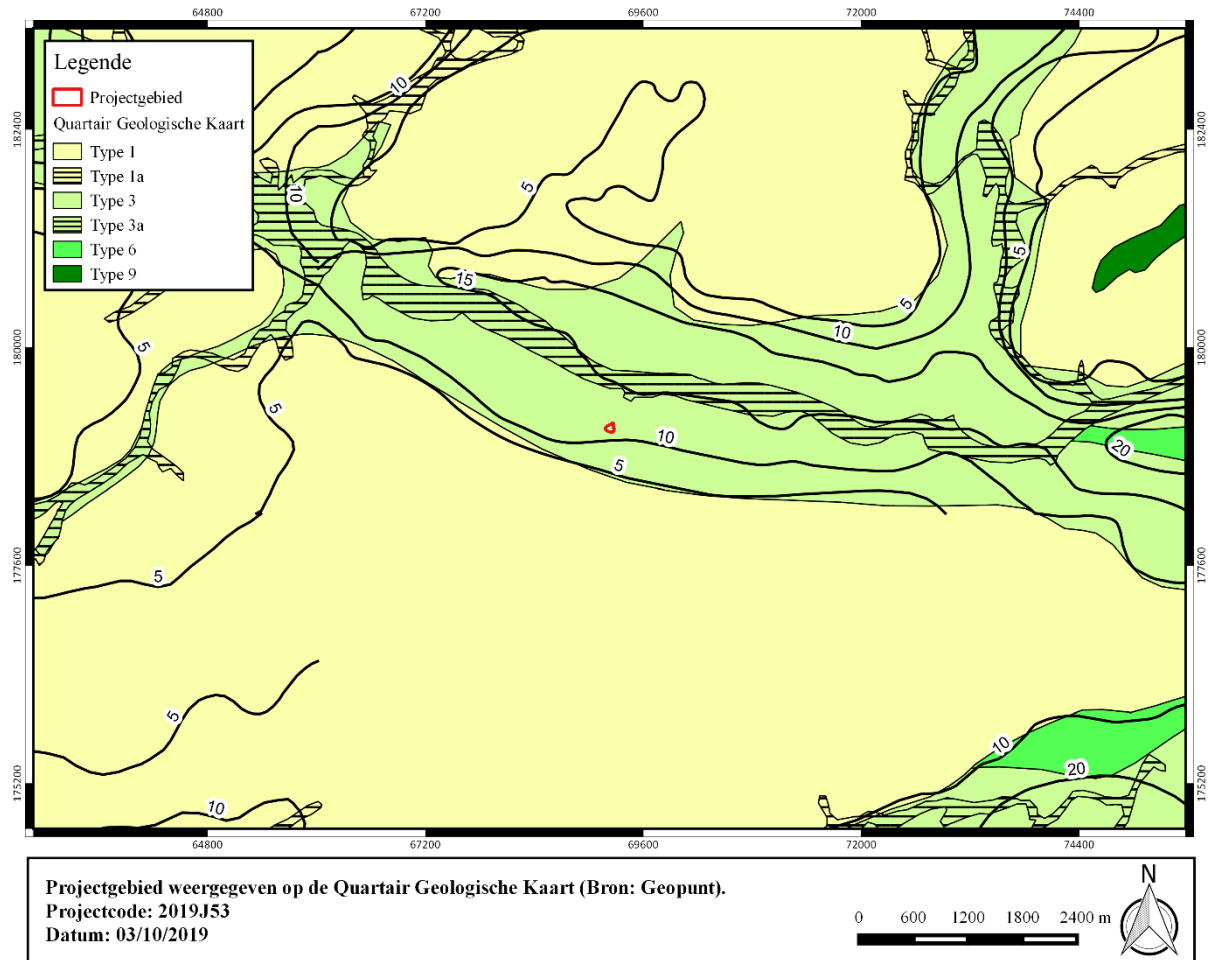
Het Lid van Aalbeke is een fijnsiltige homogene klei, afgezet in een rustig open-shelf milieu. Het manifesteert zich vaak als een grijze plastische klei die soms fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand bevat. Deze klei wordt uitgebaat voor vervaardiging van bakstenen, dakpannen en siertegels.

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

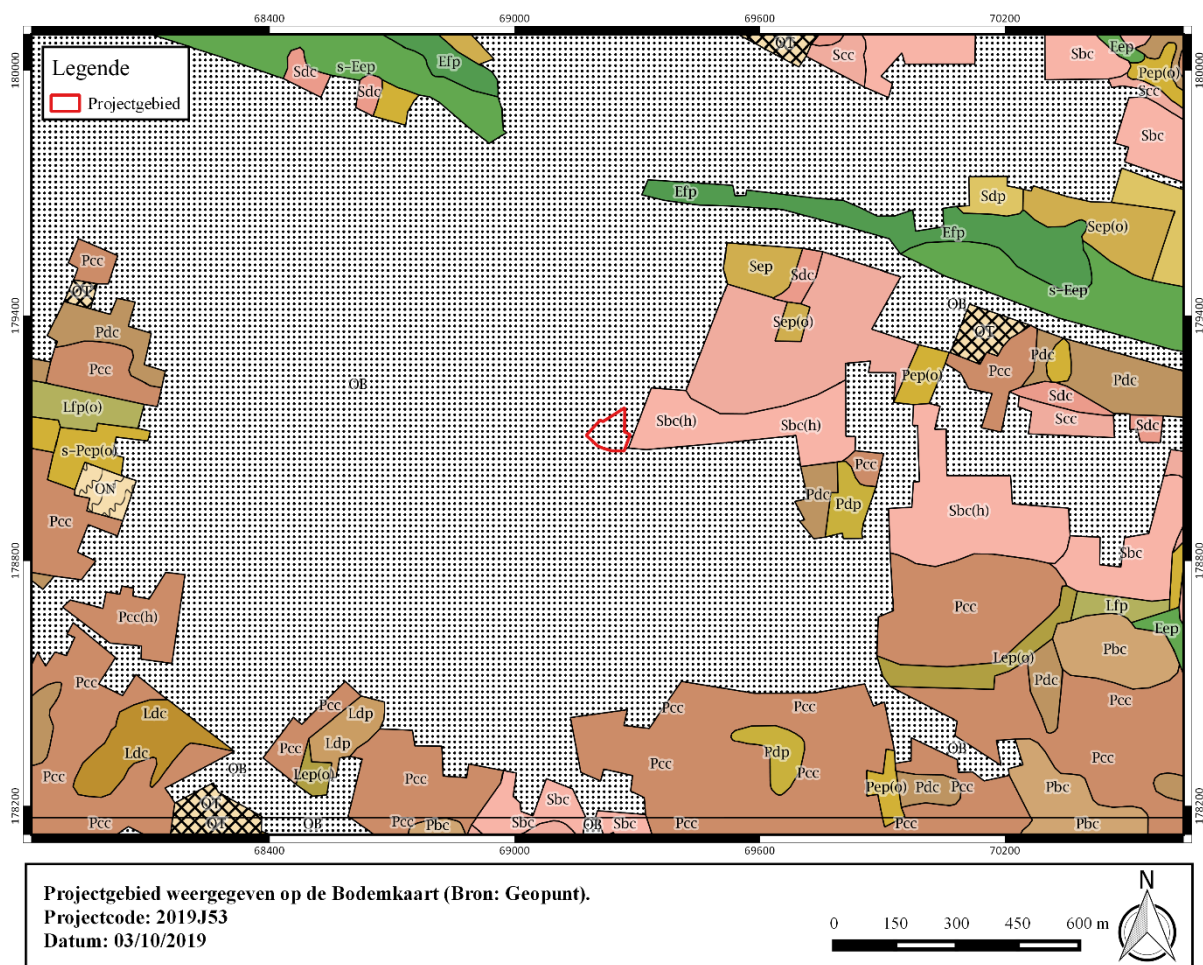
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprozessen

Het bodemtype **Sbc(h)** is een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde of discontinue textuur B-horizont. Deze modale droge lemige zandgronden hebben een bouwvoor van 20-30 cm dik en deze bouwvoor heeft een grijsbruine kleur. Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm.

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

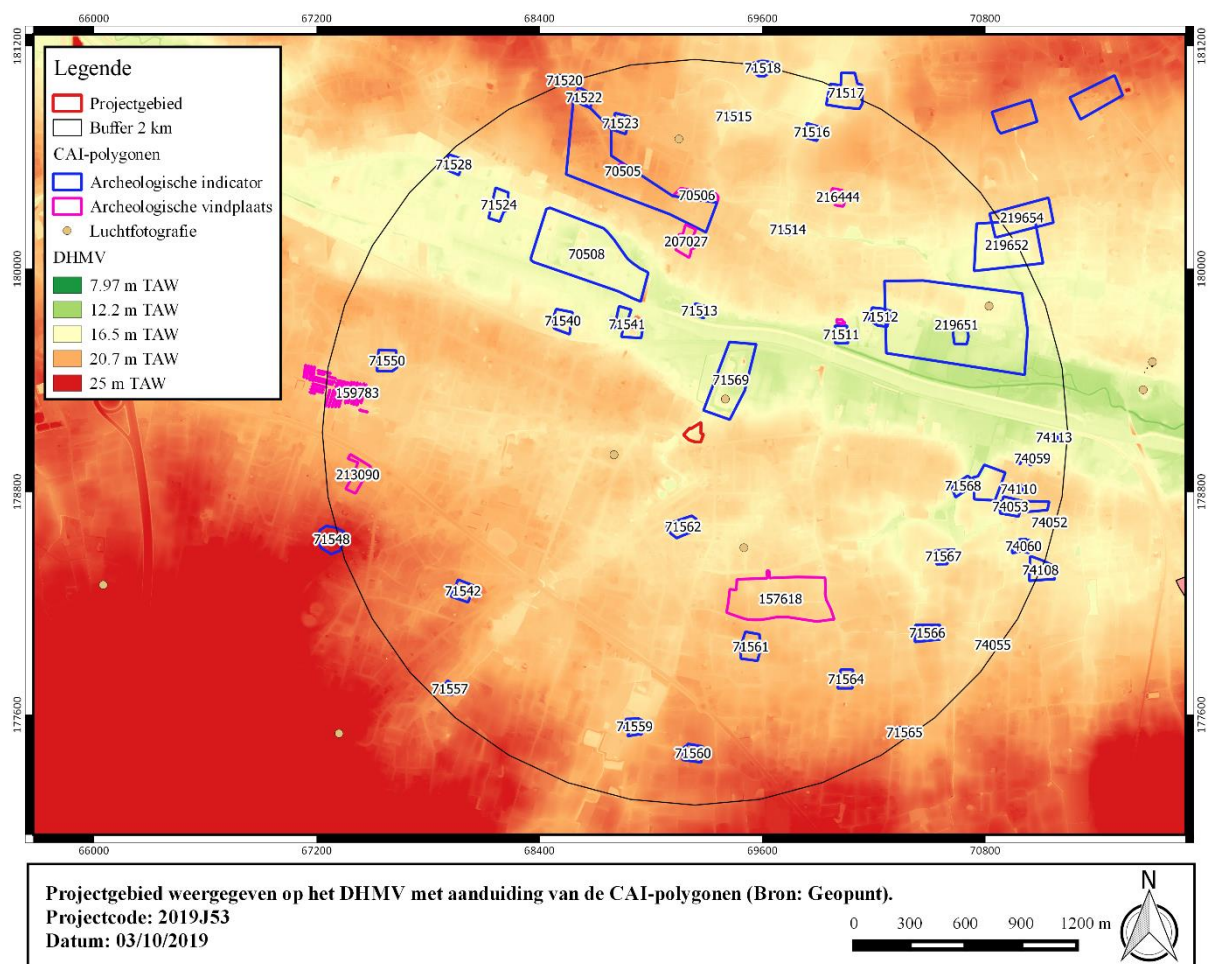

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op of rondom het onderzoeksgebied zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Aan de overzijde van de Mandel, op een landschappelijk vergelijkbare locatie, maakt de CAI enerzijds melding van ouder onderzoek waarbij 4 neolithische haarden werden onderzocht en een 40-tal artefacten werden gerecupereerd (CAI 70506). Tevens werden bij een proefsleuvenonderzoek in 2014 resten van middeleeuwse bewoning aangesneden (CAI 207027). Een kilometer ten zuiden van het onderzoeksgebied, aan de Hondekensmolenstraat, werden bij vlakdekkend onderzoek funeraire resten uit de Romeinse periode en bewoningssporen uit de middeleeuwen in kaart gebracht. Tevens werden er relictten van lokale baksteenproductie onderzocht (CAI 157618). Een tweetal kilometer ten westen van het onderzoeksgebied werden eveneens resten van middeleeuwse landindeling en menselijke activiteit waargenomen (CAI 159783). De gekende waarden in de ruime omgeving wijzen op doorlopende menselijke aanwezigheid op de terrassen langs de Mandel vanaf het neolithicum.

I. Archeologische vindplaatsen

70506	Opgraving; NK: 250 meter Neolithicum: 4 neolithische woonhaarden – aardewerk – 40tal silexen Bron: Goeminne H. 1967-1968, West-Vlaanderen tussen Leie en Kustvlakte gedurende de Romeinse periode, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent.
70507	Opgraving; NK: 150 meter Romeinse tijd: een vierkante houten waterput met een beschoeiing van horizontale planken. In de put werd materiaal gevonden van de 1ste tot de 3de eeuw (vooral 1ste eeuw). Bron: Anseeuw J. 1987, Gallo-Romeinse waterputten in Vlaanderen. Een status quaestionis, onuitgegeven licentiaatsverhandeling RUGent.
76515	Opgraving; NK: 15 meter Romeinse tijd: 6-tal fragmenten van een Romeinse maalsteen uit Eifelbasalt, Romeinse dakpanbrokken Volle middeleeuwen: kerk Bron: Despriet, P. 1983: De Sint-Pieterskerk in Emelgem, Kortrijk.
157618	Mechanische prospectie (2011), Opgraving (2011); NK: 15 meter Midden-Romeinse tijd: brandrestengraf met een nis waarin 5 volledige recipiënten aardewerk en een houten kistje met daarin 3 fibulae bijgezet waren - sporen van 2 erven, waarvan 1 hoofdgebouw binnen het onderzoeksgebied. Voor het overige vooral greppels, paalsporen en kuilen – enkele brandrestengraven - Volle middeleeuwen: aardewerk - veekraal met waterput, spieker en palenconfiguratie dat mogelijk deel uitmaakte van bij- of hoofdgebouw. Ten noorden hiervan bevond zich een concentratie paalkuilen en greppels, zonder duidelijke structuren. Late middeleeuwen: verspreid laatmiddeleeuws aardewerk Onbepaald: kuil: mogelijk een kleiwinningskuil (in verband te brengen met het baksteenafval), het zou ook geïnterpreteerd kunnen worden als een poel – grachten, greppels en paalsporen - 5 kuilen volledig opgevuld met verbrand baksteenmateriaal en misbaksels Bron: Wuyts, F. & Teetaert, D. 2011: Archeologisch proefsleuvenonderzoek. Izegem - Hondekensmolenstraat. Hondekensmolenstraat 8870 Izegem, onuitgegeven rapport, Imroder nv; Bosschaert nv.

159783	Mechanische prospectie (2011); NK: 15 meter Middeleeuwen: relatief brede gracht waarin 2 wandfragmenten grijs en 2 wandfragmenten rood aardewerk werden aangetroffen. De scherven zijn te dateren in de middeleeuwen, maar wellicht dateert de gracht zelf uit de nieuwe of nieuwste tijden - 2de brede gracht en enkele greppels - enkele kuilen, waaronder 3 recente paalkuilen van een erfafbakening Onbepaald: een grote ovale tot rechthoekige kuil waarin wat houtskoolrijk materiaal werd gevonden; echter niet te interpreteren als graf of houtskoolmeiler. Er werd geen vondstenmateriaal in aangetroffen, wat datering onmogelijk maakt. WO I: kuil met patronen uit WO I Bron: Wuyts F. & Steurbaut A. 2011, Izegem - Heibrugstraat. Rapportage archeologisch proefsleuvenonderzoek - juni 2011, GATE-rapport 23.
207027	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 meter Middeleeuwen: greppels en kuilen, en mogelijke resten van een 'enclosure'. Nieuwe tijd: enkele kuilen Bron: Vander Ginst V., Smeets M. 2014: Het archeologisch vooronderzoek aan de Baronstraat te Izegem, Archeo-rapport 213, Kessel-Lo.
213090	Mechanische prospectie (2013); NK: 15 meter Romeinse tijd: Houtskoolrijke kuil, mogelijk brandrestengraf. Nieuwe tijd: grachten Onbepaald: greppels en kuilen die mogelijk tot de metaaltijden of Romeinse periode behoren, echter zonder geassocieerd vondstenmateriaal. Bron: Wuyts F., Reniere S. 2013: Izegem-Hazelaarstraat. Rapportage archeologisch proefsleuvenonderzoek - januari/ februari 2013, GATE-rapport 51, Bredene.
216444	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter Onbepaald: houtskoolrijke kuil en greppeltje Bron: Bartholomieux B., Dierckx L. 2017: Izegem Haaipanderstraat (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek, Ingelmunster.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

71511	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71512	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71513	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71514	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71515	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71516	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71517	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71518	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71520	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71522	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71523	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71524	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71528	Indicator cartografie; NK: 150 meter

	Late middeleeuwen: site met walgracht
71540	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71541	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71542	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71548	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71550	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71557	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71559	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71560	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71561	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71562	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71564	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71565	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71566	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

71567	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71568	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71569	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74060	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74108	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74113	Indicator cartografie; NK: 15 meter Middeleeuwen: motte
74765	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
219651	Indicator cartografie; NK: 150 meter 16 ^e eeuw: Veldslag in 1580 tussen Spaanse troepen en troepen van de Franse Huguenoten.
219652	Indicator cartografie; NK: 150 meter WO I: Munitiedepot en een schietplein uit WO I
219654	Indicator cartografie; NK: 150 meter WO II: batterijen - De 3de compagnie van het 16de regiment en de 1ste compagnie van het 8ste regiment bezetten tussen 24 en 27 mei 1940 Ingelmunsterbos en de nabije omgeving om de oprukkende vijand tegen te houden.

Veldprospecties

74052	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
-------	---

74053	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74054	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74055	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74057	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk Middeleeuwen: aardewerk
74059	Veldprospectie (1890); NK: 15 meter Neolithicum: lithisch materiaal
74110	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74111	Veldprospectie; NK: 15 meter Romeinse tijd: aardewerk

Toevalsvondst

70505	Toevalsvondst (1893); NK: 250 meter Romeinse tijd: Een 40-tal brandgraven met munten. Sporen van de brandstapel (2x0,5m) steeds van noord naar zuid. Midden in de brandstapel stond een ruwe urne en aan het noordelijke uiteinde van de brandstapel werden fijner vaatwerk, terra sigillata, terra rubra, terra nigra, Pompejaans rood aardewerk, zeepwaar, lokaal gebruiksaardewerk, fibulae en munten gevonden
-------	--

	Merovingische periode: Een 30-tal inhumatiegraven met scramasaxen, lanspunten, messen, bijlen, umbo's en gedamasceerde gespen, parels van barnsteen. Bron: o.a. Thoen, H., Van Doorselaer A. 1980: Het Gallo-Romeinse grafveld van Emelgem, in: West-Vlaamse Archaeologica Monografieën I
--	---

Onbepaald

70508	Onbepaald; NK: 250 meter Onbepaald: weg
-------	---

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Izegem is gelegen in het zuidoosten van West-Vlaanderen. Het grondgebied van Izegem wordt doorsneden door verschillende waterlopen waarvan de Mandel de belangrijkste is. Neolithische vondsten (4400 voor Christus – 1800 voor Christus) wijzen op een vroege menselijke aanwezigheid in de Mandelvallei. In de omgeving van het plangebied wijzen een ruim aantal Romeinse vondsten tevens op menselijke aanwezigheid in de Romeinse periode.

De Christianisatie van Izegem en omstreken gebeurt ca. 650 door Sint-Tillow. Een eerste houten kerkje wordt gebouwd in 1112. Het patronaatsrecht wordt toegewezen aan het Sint-Maartens klooster van Doornik. De oudste vermelding van de stad is als Isinchhem, wat etymologisch zou neerkomen op ‘woning van de lieden van Iso’.

Tijdens het ancien régime is het huidige grondgebied verdeeld in verscheidene heerlijkheden die ressorteren onder het leenhof van Kortrijk of onder de zaal van Ieper. Het Hof van Izegem is de belangrijkste. De Mandel speelt een belangrijke rol in de economische ontsluiting van de stad. Vanaf de 14de eeuw kent Izegem de oprichting van een bloeiende lijnwaadmarkt en bijhorende hal. In de 16de eeuw was Izegem reeds uitgegroeid tot een dominerend handelscentrum binnen de Mandelvallei. Midden 16de eeuw (1545-1546) is Izegem het voornaamste bevoorradingscentrum voor de Gentse linnen transitohandel naar de Antwerpse wereldhaven. Tevens wordt Izegems linnen aangevoerd naar Brugge om verscheept te worden naar Spanje en Engeland. Bekend is het zogenaamde ‘Yseghems blaeken’ of ‘bocraen’. De linnenmarkt kent een woelige geschiedenis. Tijdens de tweede helft van de 16de eeuw gaat de markt langzaam teloor. Verschillende pogingen tot herstel van de linnenmarkt mislukken onder meer door de emigratie van veel kooplieden en wevers en de boycot van naburige steden. Vanaf de Vrede van Utrecht (1713) is de linnenweverij weer in volle expansie. Dit leidt tot toenemende bebouwing in het stadscentrum en een dalend hoeveelbestand. De bestelling van schoenen door het Franse leger in 1796 kondigt de ontwikkeling aan van Izegem als belangrijk centrum voor de schoenenindustrie.

De landbouwactiviteiten dalen verder in de 19de eeuw. De tweede helft van de 19de eeuw kent de Izegemse nijverheid een uitbreiding door de mechanisering. De vlasnijverheid breidt uit. Landelijke gebieden worden gekenmerkt door een groeiend aantal vlasschuren, die de linnenweverijen en vlasspinnerijen in het centrum bevoorraden. Ook de schoen- en borstelnijverheid groeit in de tweede helft van de 19de eeuw. In het eerste kwart van de 20ste eeuw worden tal van ateliers opgericht die uitgroeien tot de grootste en belangrijkste fabrieken van Izegem. De economische ontsluiting wordt gestimuleerd door infrastructuurwerken; met onder meer een uitbreiding van het wegennet. Belangrijk voor de borstelindustrie is de aanleg van de spoorlijn Brugge-Kortrijk. Tussen 1862 en 1872 wordt het kanaal Roeselare-Leie gegraven. Vanaf circa 1875 is er een stadsuitbreiding, onder meer naar het zuidoosten met arbeiderswoningen aan de nog landelijke Meense-, Kortrijke- en Droge Janstraat.

Tijdens de eerste wereldoorlog ligt Izegem in het Duitse ‘operationengebied’. Izegem had een verzorgings- en bevoorradingsfunctie. Verschillende gebouwen krijgen oorlogsfuncties toegekend. De Duitsers zorgen tevens voor een uitbreiding van de wegeninfrastructuur. Tijdens het interbellum kent de schoen- en borstelindustrie een hoogconjunctuur. Dit uit zich onder andere in de bouw van nieuwe woningen. De straatbeelden van Izegem worden dan ook voornamelijk bepaald door interbellumarchitectuur.

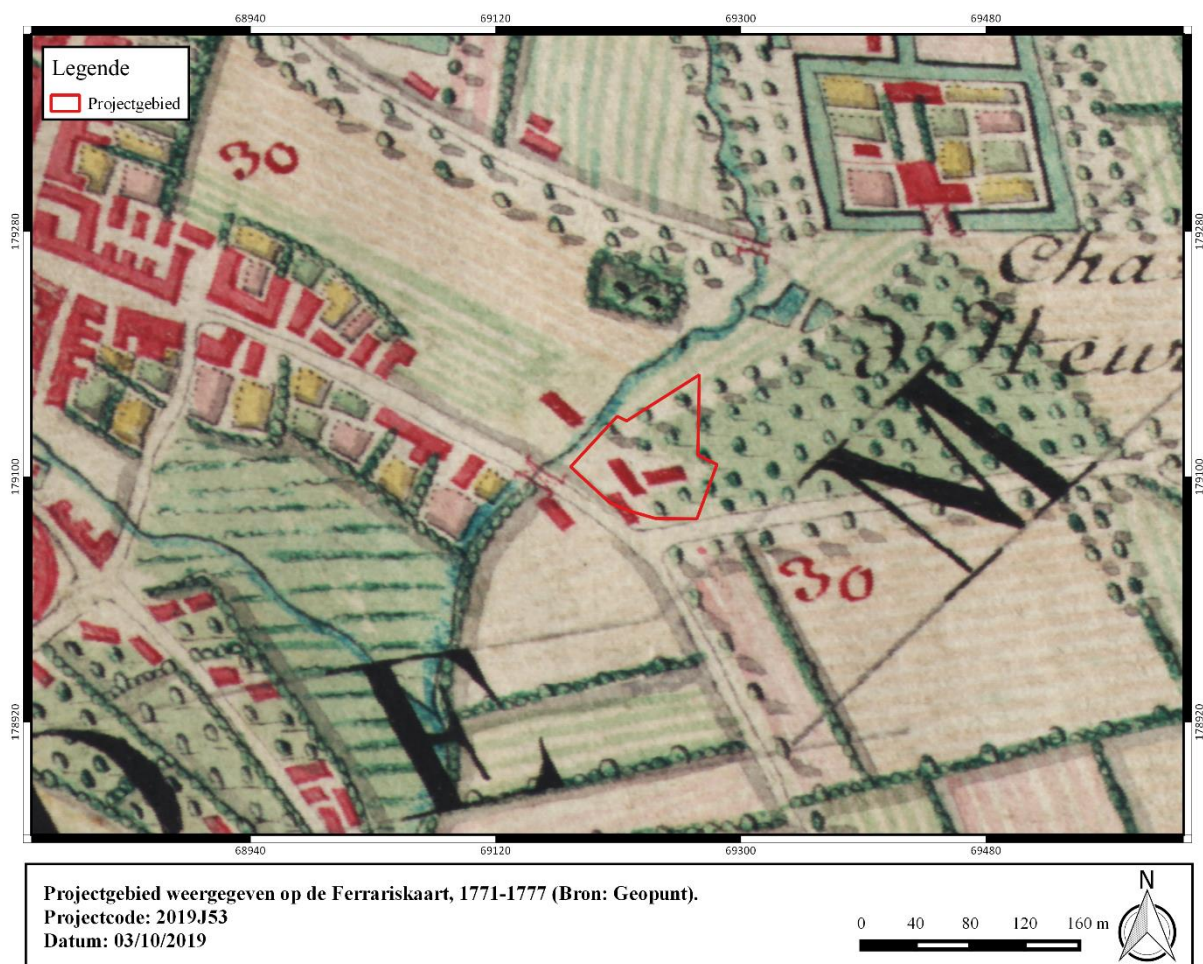

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

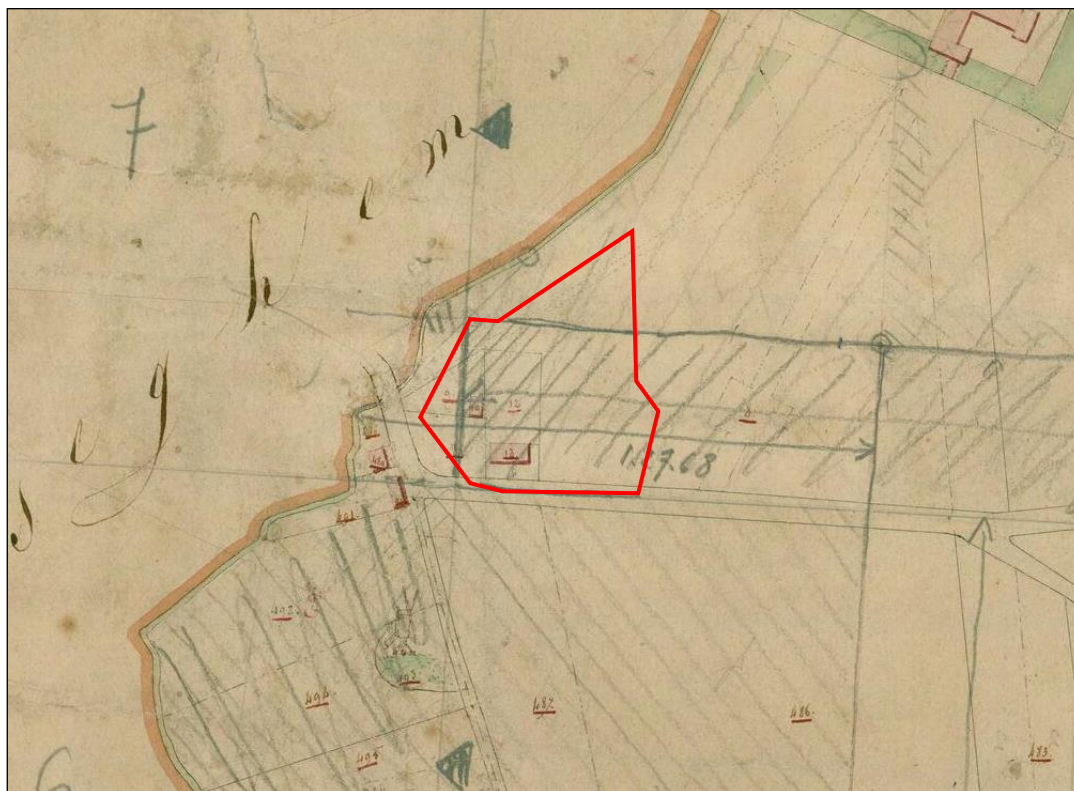
De Ferrariskaart geeft duidelijk drie gebouwen weer binnen de contour van het plangebied. Het verloop van de huidige Gentsestraat is reeds waarneembaar. Het overige deel van het terrein staat gekarteerd als boomgaard, allicht behorend tot het Blauwkasteel dat op de Ferrariskaart aangeduid is als *Château D'Heurne*.

Het huidige uitzicht van het kasteel is voornamelijk bepaald door verbouwingswerken in de jaren 1880. Het kasteel gaat terug op een pachthoeve van de heerlijkheid van Schiervelde, één van de belangrijkste Roeselaarse heerlijkheden. Gedurende het ancien régime was de heerlijkheid in het bezit van de familie de Heurne. Vanaf 1807 kwam het kasteel door huwelijk in handen van de familie de Pélichy. De eerste vermelding van de pachthoeve is in 1544 als Blauwhuis, wat verwijst naar de kleur van de leien bedaking. Tijdens WO I wordt het kasteel geconfisqueerd door de Duitse bezetter. In 1918 worden bij hun aftocht grote delen van het domein in brand gestoken.

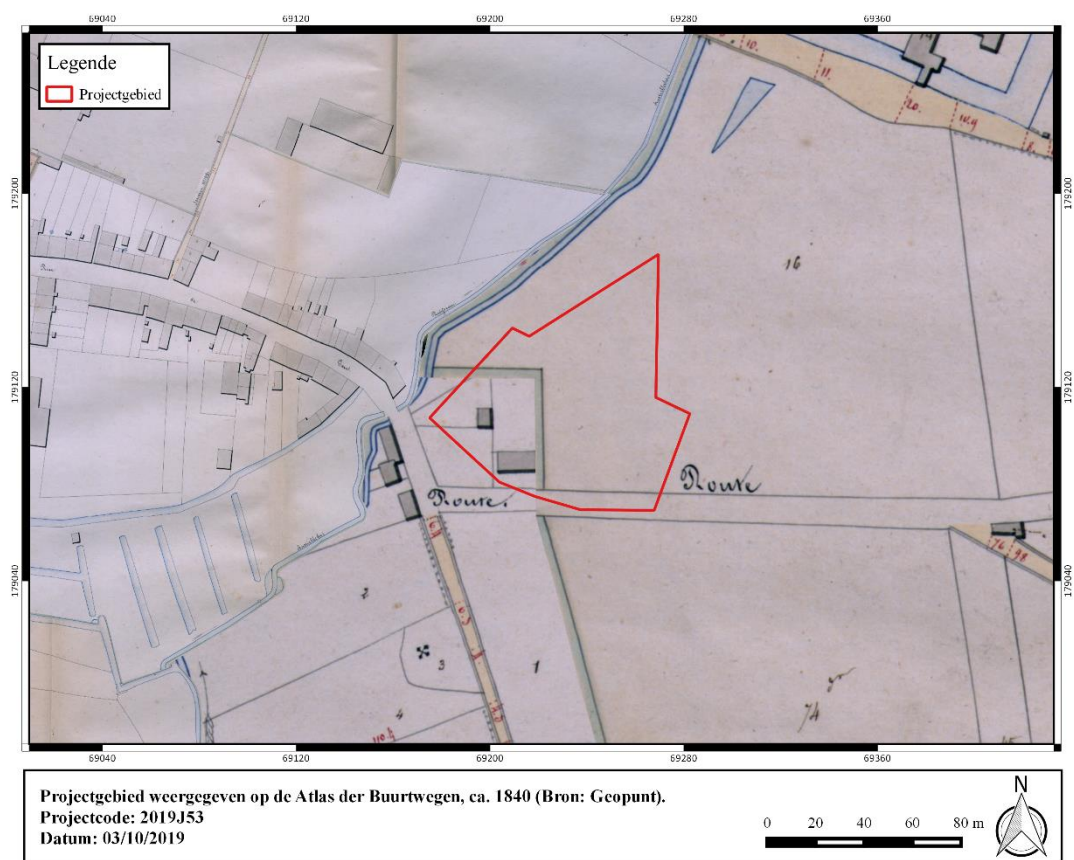
De 19-eeuwse cartografische indicatoren geven twee rechthoekige gebouwen weer binnen de projectgrenzen. Het westelijk gebouw betreft een boerenarbeidershuisje uit de 19^e eeuw dat tot op heden bewaard is.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

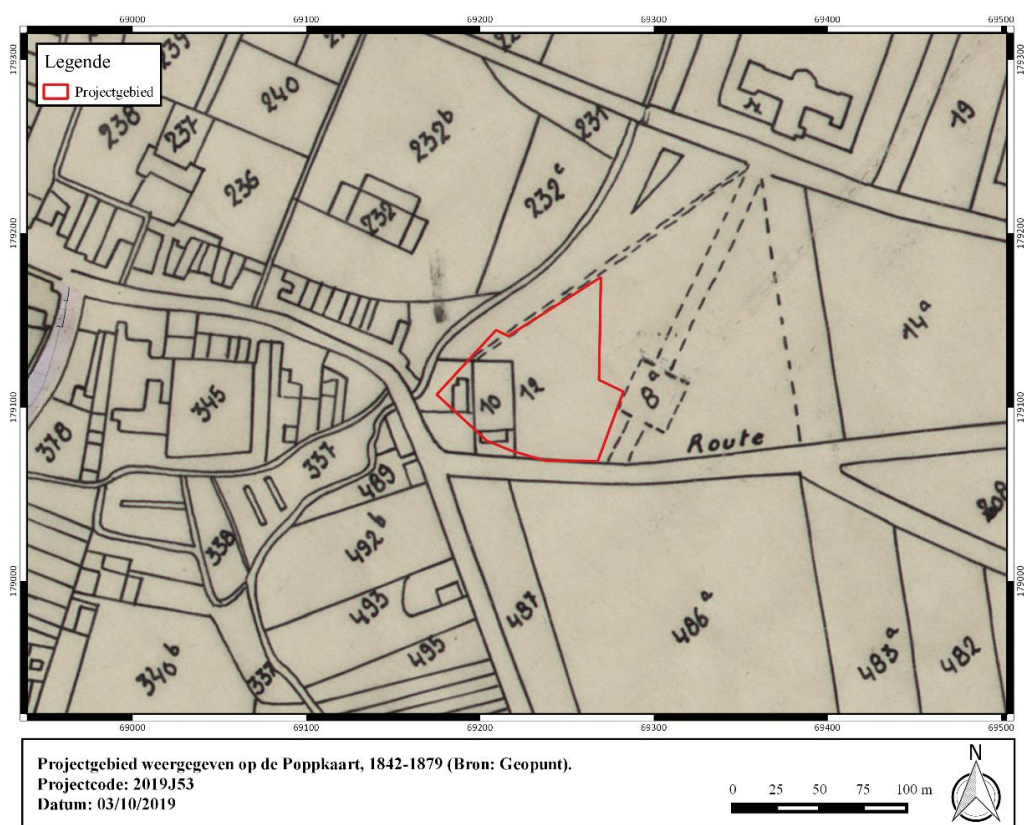

Figuur 16: Projectgebied bij benadering weergegeven op het Primitief Kadaster, 1830 (Bron: Geopunt).

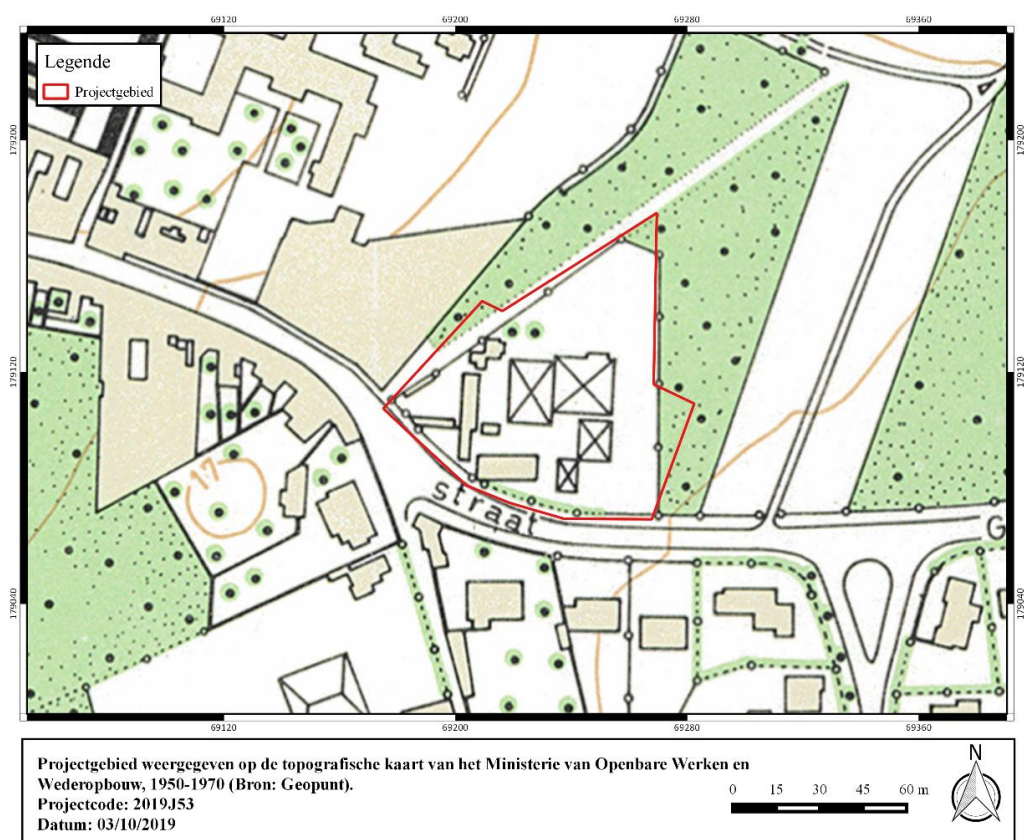

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

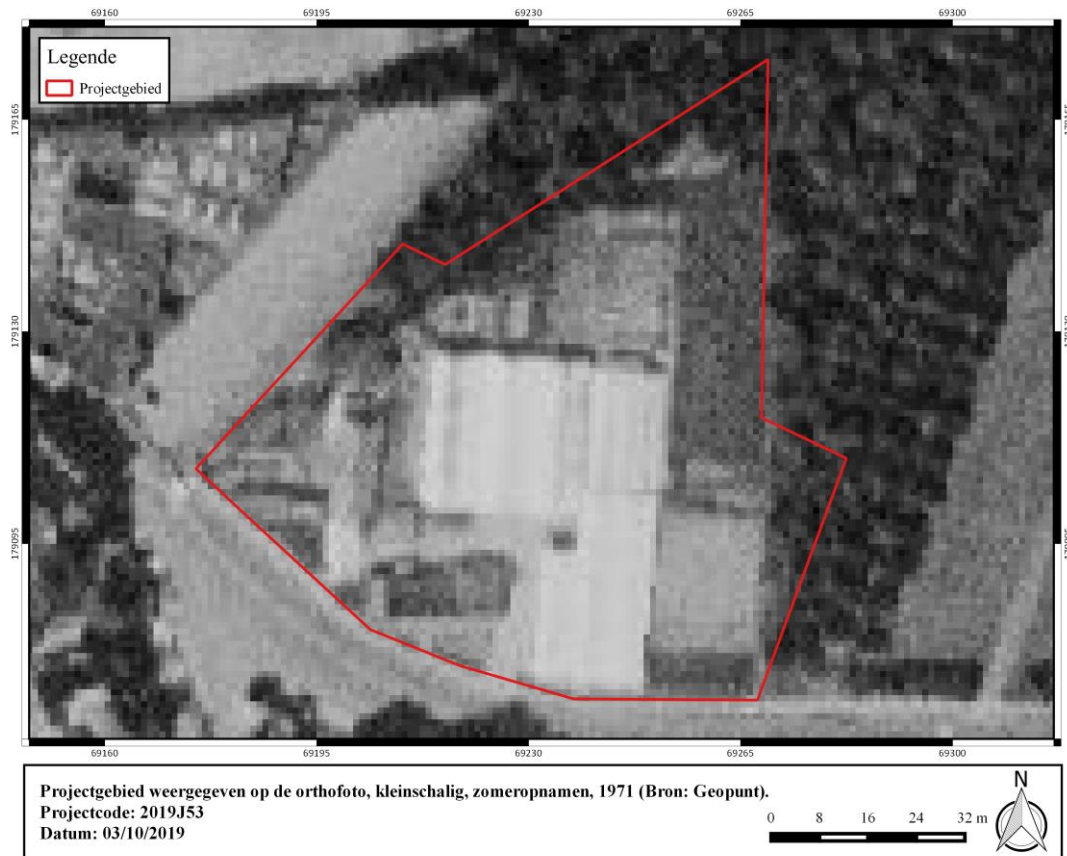
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

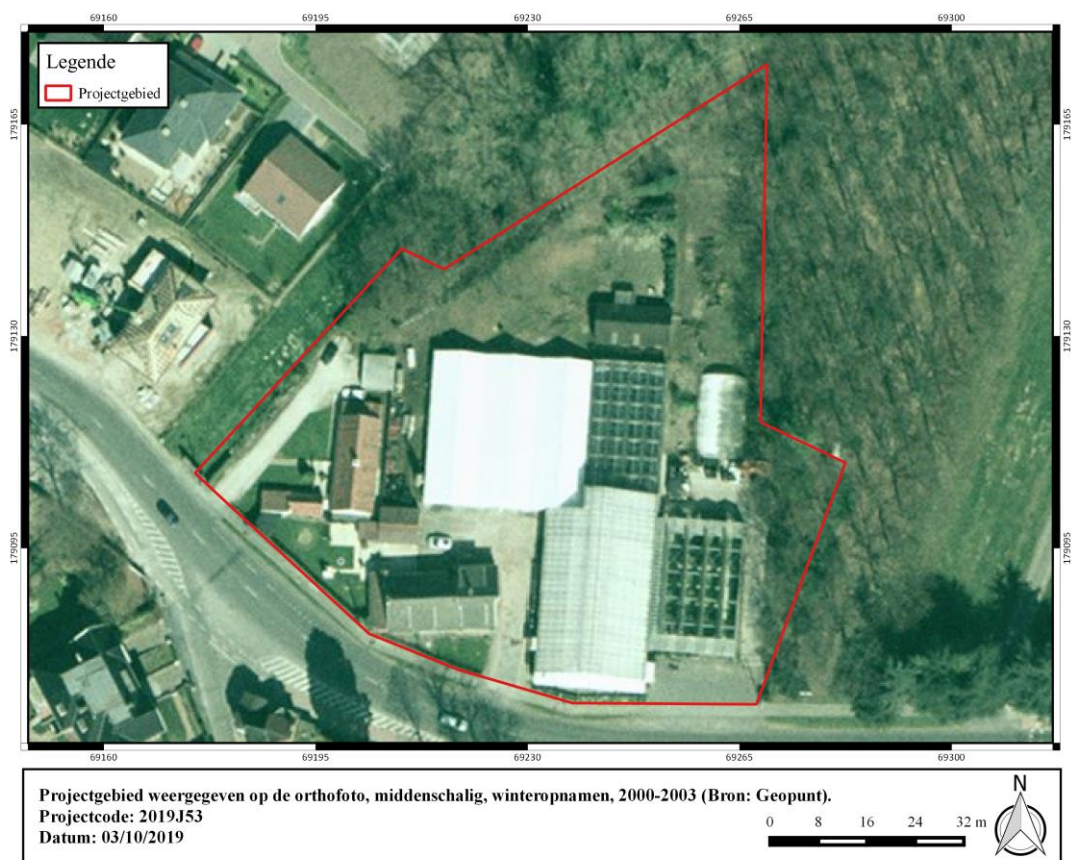
De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Reeds op de oudste luchtopnamen (1971) is grotendeels de huidige toestand waar te nemen. Op heden is ca. 2322 m² van het terrein bebouwd. Bijkomend is ca. 660 m² van het plangebied verhard. Het overige deel van het terrein is in gebruik als groenzone met verspreide vegetatie in de vorm van boomgroei. De gebouwen in het westelijk deel van het plangebied hebben een residentiële functie, het omvangrijker gebouw in het oostelijk deel van het plangebied betreft een tuincentra. De gebouwen zijn op heden niet onderkelderd.

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een meerwoningenproject met ondergrondse parking aan de Gentsestraat 67-73 te Izegem. Het onderzoeksgebied is ca. 6515 m² groot. De aanwezige bebouwing wordt in het kader van de geplande werken gesloopt, het overige terreindeel ligt braak.

Landschappelijk gezien is Izegem gelegen in de zandleemstreek. Het onderzoeksgebied bevindt zich ten zuiden van de Mandel op het Weichseliaan rivierterras, geflankeerd in het westen door de Pastoriebeek en de Bosbeek in het oosten. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Op het lokale hoogtemodel is de loop van de Pastoriebeek, langs de westelijke rand van het onderzoeksgebied, duidelijk te herkennen. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied geen informatie weer. De bodem ten oosten van het onderzoeksgebied wordt als een droge, lemige zandbodem omschreven. Het landschappelijk kader, op de rand van de Pastoriebeek en drogere gronden, op enkele honderden meters ten zuiden van de vallei van de Mandel, moet een beduidende aantrekkingskracht gehad hebben op gemeenschappen jager-verzamelaars in het verleden.

De cartografische bronnen wijzen op een open en landelijke omgeving van het onderzoeksgebied. De historische kern van Izegem bevindt zich zo'n 200 m ten noordwesten van het onderzoeksgebied. Binnen de grenzen van het terrein zijn een drietal structuren weergegeven. Het overige terrein is in gebruik als boomgaard, die vermoedelijk behoort tot het kasteel ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Ook op de 19^e-eeuwse bronnen is bebouwing afgebeeld in de westelijke sector van het terrein. Op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is te zien hoe de bebouwing binnen het onderzoeksgebied gevoelig is uitgebreid. Op de orthofotosequentie is weinig evolutie te zien inzake het landgebruik. Het terrein is tot op heden grotendeels bebouwd. De impact van deze bebouwing op het bodemarchief is niet gekend.

Op of rondom het onderzoeksgebied zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Aan de overzijde van de Mandel, op een landschappelijk vergelijkbare locatie, maakt de CAI enerzijds melding van ouder onderzoek waarbij 4 neolithische haarden werden onderzocht en een 40-tal artefacten werden gerecupereerd (CAI 70506). Tevens werden bij een proefsleuvenonderzoek in 2014 resten van middeleeuwse bewoning aangesneden (CAI 207027). Een kilometer ten zuiden van het onderzoeksgebied, aan de Hondkensmolenstraat, werden bij vlakdekkend onderzoek funeraire resten uit de Romeinse periode en bewoningssporen uit de middeleeuwen in kaart gebracht. Tevens werden er relictten van lokale baksteenproductie onderzocht (CAI 157618). Een tweetal kilometer ten westen van het onderzoeksgebied werden eveneens resten van middeleeuwse landindeling en menselijke activiteit waargenomen (CAI 159783). De gekende waarden in de ruime omgeving wijzen op doorlopende menselijke aanwezigheid op de terrassen langs de Mandel vanaf het neolithicum.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit vondsten- en sporenarcheologie. Het terrein is vandaag echter grotendeels bebouwd en verhard. Hiervan is de impact op het bodemarchief ongekend. In eerste instantie dient een landschappelijk bodemonderzoek na de sloopwerken de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Mogelijk is het bodemarchief dermate verstoord dat verder onderzoek, in eender welke vorm, niet langer kan leiden tot enige kenniswinst. Blijkt daarentegen dat bodemhorizonten die indicatief kunnen zijn voor betere bewaringscondities m.b.t. artefactensites bewaard zijn, dan dienen deze

archeologisch bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve verkenning wordt dit onderzoek aangevuld met een waarderende stap of proefputten. In het kader van erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

